

Sonda internetowa stanowi specyficzny rodzaj badania, którego wyniki mogą dać jedynie bardzo przybliżony obraz opinii społeczeństwa (a w zasadzie jego wybranego segmentu) na temat zjawiska, którego dotyczą. W omawianym przypadku osoby, które odpowiedziały na pytania sondy odwiedziły strony internetowe Narodowego Centrum Kultury oraz Kongresu Kultury, dodatkowo zadały sobie trud (jakkolwiek wydawać się on może niewielki) przeczytania pytań i zaznaczenia swojego zdania. Można zatem domniemywać, że są to osoby w szczególny sposób zainteresowane kulturą zinstytucjonalizowaną, prawdopodobnie także aktywnie w niej uczestniczące. Wyniki sond dają pewne wyobrażenie na temat potrzeb kulturalnych oraz poglądów na kwestie związane z szeroko rozumianą dziedziną kultury.

SONDA NR 1

1. W jakim kierunku powinna zmierzać reforma prawa autorskiego?

Data publikacji 2009-04-27 14:03:53

Ilość wszystkich głosowań

82

- Powinna bronić praw majątkowych twórców uwzględniając jak najszerszy dozwolony użytek publiczny

Ilość wszystkich głosowań

46 [56,1%]

- Ustawa powinna być bardziej rygorystyczna

Ilość wszystkich głosowań

4 [4,9%]

- Ustawa powinna uwzględniać licencje Creative Commons

Ilość wszystkich głosowań

32 [39%]

Jeśli chodzi o stosunek do reformy prawa autorskiego, warto zauważyć, że w publicznej debacie dotyczącej tej kwestii zaznaczają się wyraźnie dwa stanowiska. Z jednej strony zauważalne jest powszechne piractwo i naruszanie praw twórców na niespotykaną wcześniej skalę. Mówią o tym przede wszystkim sami autorzy, których dzieła są w niekontrolowany sposób wykorzystywane (np. kserowanie książek i innych materiałów drukowanych, kopiowanie muzyki, filmów i programów komputerowych przy użyciu Internetu). Z drugiej strony dają się słyszeć głosy użytkowników zarzucających prawu autorskiemu nadmierną rygorystyczność i tworzenie coraz to nowych obostrzeń. „Złoty środek” próbuje znaleźć tutaj m.in. inicjatywa Creative Commons. Oferuje ona twórcom licencje pozwalające na ochronę ich praw i jednocześnie na dzielenie się twórczością z innymi. Autorzy sami określają stopień, w jakim chcą udostępniać swoje utwory, zachęca się ich przy tym do „tworzenia wspólnej kultury, której elementy mogą być swobodnie wymieniane i zmieniane”¹.

Wśród uczestników sondy widać nacisk na obronę praw twórców - ponad 56% badanych to zwolennicy obrony ich praw majątkowych, przy zachowaniu jednak szerokiego użytku publicznego. Rygorystyczny kształt ustawy zdecydowanie nie cieszy się popularnością, jedynie niecałe 5% głosujących opowiedziało się za tą opcją. Znaczny odsetek zwolenników uwzględniania licencji Creative Commons (39% głosujących), to zapewne osoby dostrzegające potrzebę tworzenia nowych rozwiązań w dziedzinie prawa autorskiego, rozwiązań, które okażą się korzystne zarówno dla twórców, jak i użytkowników.

---

¹ Więcej informacji można znaleźć na stronie: <http://creativecommons.pl/>.

SONDA nr 2

2. Co sądzisz na temat książek papierowych?

Data publikacji 2009-05-28 15:25:41

Ilość wszystkich głosowań

119

- Książka to książka i w swojej formie jest nie do zastąpienia

Ilość wszystkich głosowań

105 [88,2%]

- Mogą być dobrym uzupełnieniem dla elektronicznych form przekazu

Ilość wszystkich głosowań

14 [11,8%]

- W dobie mediów elektronicznych są przeżytkiem

Ilość wszystkich głosowań

0

W sferze czytelnictwa obserwujemy obecnie prawdziwą rewolucję technologiczną. Polega ona na zastępowaniu tradycyjnego czytelnictwa przez Internet i technologie multimedialne. Zachodzące zmiany wydają się jednak nie dotyczyć uczestników sondy. Większość badanych osób preferuje tradycyjną, „papierową” formę czytelnictwa (88% uważa, że jest ona niezastąpiona). Dla bardzo niewielkiego odsetka (12%) publikacje elektroniczne stanowią główne źródło lektur, którego książki drukowane są jedynie uzupełnieniem. Można zatem wnioskować, że badani podchodzą ostrożnie do perspektywy wejścia na rynek książki elektronicznej. Książka drukowana posiada najwyraźniej swoich zdecydowanych zwolenników, pomimo odnotowywanej w badaniach, systematycznie wzrastającej sprzedaży tzw. audiobooków.

SONDA nr 3

3. Czy podatnicy powinni dotować produkcję filmową?

Data publikacji 2009-06-16 08:47:51

Ilość wszystkich głosowań

68

- Dotacje dla filmów są zbędne

Ilość wszystkich głosowań

21 [30,8%]

- Powinno się dotować wszystkie filmy

Ilość wszystkich głosowań

8 [11,8%]

- Tak, ale tylko wartościowe filmy wybrane przez ekspertów

Ilość wszystkich głosowań

39 [57,4%]

Kwestia finansowania kultury to zagadnienie szeroko komentowane i wzbudzające kontrowersje. Wprowadzone po roku 1989 zmiany systemowe miały na celu m.in. zrationalizowanie wydatków publicznych na kulturę i wprowadzenie nowych rozwiązań w zakresie jej dotowania. W chwili obecnej nadal dominują tu jednak podmioty publiczne, podczas gdy udział podmiotów prywatnych jest stosunkowo niewielki. Dla niektórych obszarów brak znaczącego, publicznego źródła finansowania okazał się ponadto niezwykle dotkliwy. Dotyczy to na przykład kinematografii. Wyraźny spadek liczby produkowanych filmów fabularnych zaznaczył się zwłaszcza w latach 2000-2005. W celu odwrócenia tego trendu w roku 2005 wprowadzono nową ustawę o kinematografii i powołano Polski

WYNIKI SOND INTERNETOWYCH

Instytut Sztuki Filmowej, który stawia sobie za cel wspieranie polskiej produkcji filmowej i popularyzację kina poprzez system dotacji. Jak kształtują się opinie na temat dofinansowywania kinematografii wśród uczestników sondy internetowej? Otóż większość badanych widzi potrzebę dotowania produkcji filmowej przez podatników – łącznie 69%. Najwięcej osób, które odpowiedziały na pytania sondy jest jednak zdania, że dofinansowywana powinna być tylko ta część produkcji filmowej, która została wysoko oceniona przez ekspertów (57%), natomiast 12% uważa, że powinno się dotować wszystkie filmy. Mimo wszystko znaczna jest liczba osób, które nie widzą potrzeby finansowania filmów przez podatników i są skłonne pozostawić tę dziedzinę działaniu praw rynkowych (31%).

SONDA nr 4

4. Tradycyjne państwowe instytucje kultury (muzea, teatry domy kultury, itp.)

Data publikacji 2009-06-30 16:02:36

Ilość wszystkich głosowań

138

- Ich oferta jest nie do końca dostosowana, niemniej widać próby uatrakcyjnienia jej
Ilość wszystkich głosowań
90 [65,2%]
- Ich oferta jest niedostosowana do potrzeb dzisiejszych jednostek i nic się nie zmienia
Ilość wszystkich głosowań
35 [25,4%]
- Oferują bogatą i ciekawą ofertę kulturalną, w pełni zaspokajającą potrzeby społeczeństwa
Ilość wszystkich głosowań
13 [9,4%]

W ogólnoeuropejskich badaniach uczestnictwa w kulturze Polska plasuje się daleko w tyle za większością krajów pod względem proporcji osób, które były w ciągu roku co najmniej raz w teatrze (ostatnie miejsce spośród 27), odwiedziły kino (19 miejsce), muzeum (22) czy też przeczytały książkę (18)². Czy w jakimś stopniu odpowiedzialność za ten stan rzeczy ponoszą same instytucje kultury, które nie są w stanie zainteresować potencjalnych odbiorców? Jak pokazują wyniki sondy nr 4, osoby uczestniczące w badaniu uważają na ogół ofertę państwowych instytucji kultury (muzeów, teatrów, domów kultury itp.) za niedostosowaną, zauważają jednak próby jej uatrakcyjnienia (65%). Spory odsetek osób ma jednak negatywne zdanie na ten temat, co więcej, nie widzi żadnych pozytywnych zmian (25%). Generalnie wyniki tego badania zdają się wskazywać na duży stopień niedostosowania oferty państwowych instytucji kultury do potrzeb ich użytkowników. Interesujące byłoby przeprowadzenie sondażu na próbie reprezentatywnej i – jeżeli rezultaty się potwierdzą - zbadanie przyczyn tego stanu rzeczy oraz charakteru potrzeb w tym zakresie. Być może umożliwiłoby to zmianę trendu, o którym była mowa wcześniej.

Sondy internetowe były umieszczone na stronie Kongresu Kultury Polskiej w dniach od 27.04.2009 r. do 30.06.2009 r. Każda sonda była aktywna przez 2 tygodnie i w sumie wzięło w niej udział 407 internautów.

² Badanie sondażowe z 2007 roku – *European Cultural Values, Special Eurobarometr 278*